

Η τιμωρία ως μέσον παιδαγωγίας

[Πολιτισμός](#) / [Κοινωνικά θέματα](#) / [Παιδεία-Εκπαίδευση](#)

[Ηλίας Λιαμής](#), Σύμβουλος Ενότητας Πολιτισμού

Και μόνον ο όρος «τιμωρία» είναι σε θέση να δημιουργήσει αντιπαραθέσεις. Αρκεί να τη γράψουμε ή να την προφέρουμε και μας δημιουργείται αυτόματα η αίσθηση ότι προσπαθούμε να επιστρέψουμε σε μία βικτοριανού τύπου καταπιεστική μέθοδο διαπαιδαγώγησης, που παραβλέπει την ιδιαιτερότητα του παιδιού και τον σεβασμό που πρέπει να επιδεικνύουμε στο πρόσωπό του.

Προφανώς, θα ήταν καλύτερα να μην αναγκαζόμασταν να καταφύγουμε στην τιμωρία, γιατί μία τέτοια απόφαση μαρτυρά από μόνη της την ύπαρξη προστριβής, η οποία και οδήγησε στην τιμωρία. Οι προστριβές είναι πάντοτε δυσάρεστες. Υπάρχει ωστόσο τρόπος να μεγαλώσουμε ένα παιδί χωρίς να χρειαστεί να καταφύγουμε στην τιμωρία: να συνειδητοποιήσουμε έγκαιρα τη σπουδαιότητα της ιεραρχίας των σχέσεων και να διαθέτουμε την αποφασιστικότητα που θα επικυρώσει τις απαγορεύσεις και τις διαταγές μας. Στην περίπτωση όμως που έχουμε αμφιβολίες ή πού θέλουμε να διορθώσουμε μία συμπεριφορά μέχρι πρότινος ανεκτική, δεν πρέπει να διστάζουμε να καταφεύγουμε στην τιμωρία. Πρώτον,

επειδή η τιμωρία βοηθάει το παιδί, λόγω της δυσαρέσκειας του προξενεί, να διορθώσει τη συμπεριφορά που την προκάλεσε. Και δεύτερον, γιατί, υποχρεώνοντας το παιδί να πληρώσει με κάποιο τρόπο το τίμημα του λάθους του, το βοηθάμε να αποδιώξει το αίσθημα ενοχής, από το οποίο, διαφορετικά, δεν θα ήξερε πώς να απαλλαγεί.

Η τιμωρία δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να μετατίθεται χρονικά. Άσχετα με το βαθμό αυστηρότητας της-που πάντα θα φροντίζουμε να είναι όσο το δυνατόν ανάλογος με την αιτία της-πρέπει να εφαρμόζεται την ίδια στιγμή. Δεν θα έχει ούτε το ίδιο αποτέλεσμα ούτε την ίδια σημασία αν εφαρμοστεί κάποια άλλη στιγμή: το παιδί αδυνατεί, πριν από μία ορισμένη ηλικία, να συλλάβει τη σχέση που συνδέει την τιμωρία που του επιβάλλουν τώρα με αυτό που έκανε λίγη ώρα νωρίτερα. Υπάρχει δηλαδή ο κίνδυνος να νιώσει το παιδί ότι ο γονιός του είναι κακός, στην καλύτερη περίπτωση, και άδικος στη χειρότερη.

Το μικρό παιδί αντλεί τεράστια ικανοποίηση από τη συντροφιά των γονιών του. Καταλαβαίνουμε λοιπόν ότι η αποτελεσματικότερη τιμωρία σε αυτή την ηλικία είναι να τους στερήσουμε για λίγο την παρέα των γονιών, απομονώνοντας το στο δωμάτιο του ή σε κάποιον άλλο χώρο όπου είμαστε σίγουροι ότι δεν υπάρχει περίπτωση να τρομάξει ή να χτυπήσει, πράγμα που αποκλείει -πρέπει άραγε να το διευκρινίσουμε;-σκοτεινούς χώρους και πάσης φύσεως ντουλάπια! Μπορούμε να το

κλείσουμε στο δωμάτιό του λέγοντάς του ότι το αφήνουμε να σκεφτεί και ότι θα πάμε να το ανοίξουμε όταν εμείς κρίνουμε. Αυτό μας επιτρέπει, σε περίπτωση που το παιδί αρχίσει να διαμαρτύρεται και να χτυπά την πόρτα, να του εξηγήσουμε ότι δεν πρόκειται να του ανοίξουμε αν δεν ηρεμήσει. Η τιμωρία θα λήξει μόνο όταν νιώσουμε ότι η αναστάτωση έχει καταλαγιάσει αρκετά ώστε να μπορούμε πλέον να συζητήσουμε λογικά και ήρεμα με το παιδί.

Το πρώτο λάθος που πρέπει να αποφύγουμε με τη λήξη της τιμωρίας είναι να σχολιάσουμε το αίσθημα δυσαρέσκειας που προξένησε: το παιδί «εξέτισε την ποινή του», δεν χρειάζεται λοιπόν να επανέλθουμε και να του το ξαναθυμίσουμε.

Το δεύτερο λάθος είναι να πνίξουμε το παιδί σε έναν ωκεανό τρυφερότητας. Μια κάποια σοβαρότητα ταιριάζει καλύτερα στη συγκεκριμένη περίπτωση.

Το τρίτο και το χειρότερο είναι να αρχίσουμε να δικαιολογούμαστε που αναγκαστήκαμε να καταφύγουμε στην τιμωρία: γκρεμίζουμε μονομιás ό,τι χτίσαμε και επιδιόμαστε σε μία άσκηση γοητείας, πού τιμωρεί πρώτα από όλα το παιδί, καθώς, όχι μόνο του διαμηνύουμε ότι υπέμεινε όλη αυτή τη δοκιμασία για το τίποτα, αλλά κλονίζουμε παράλληλα και την ικανότητά του να κρίνει και να αξιολογεί τις πράξεις του. Δηλαδή πρόκειται για τον καλύτερο τρόπο να το τρελάνουμε!

Βασική πηγή: Aldo Naouri, *Εκπαιδύοντας τα παιδιά. Όρια στην παιδική παντοδυναμία*, εκδ. ΚΕΛΕΥΘΟΣ.

<https://bit.ly/3Dxyuk5>